

DATOS IDENTIFICATIVOS

Sexualidade e saúde

Materia	Sexualidade e saúde			
Código	O05G130V01912			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Lameiras Fernandez, Maria			
Profesorado	Lameiras Fernandez, Maria			
Correo-e	lameiras@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/hildegart/			
Descrición xeral	Partimos da premisa de que o desenvolvemento integral da persona pasa por recoñecer a importancia e o valor da educación afectivo-sexual, que debe ser contemplada como un dereito do individuo de recibir unha educación integral, e dentro dun eixe coeducativo no que se prime o traballo de valores igualitarios de corresponsabilidade e respecto. Xa que a sexualidade, como dimensión fundamental dá persoa, discorre inseparable da nosa realidade e identidade persoal, e o mesmo tempo dende a súa dimensión interpersonal-relacional permítenos aproximarnos conxuntamente a afectividade e a súa manifestación.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersonal, solidariedade e empatía
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A21	Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización
B3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información

B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B11	Habilidades interpersoais
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Achegar as alumnas e alumnos o estudo científico da sexualidade humana que permita o desenrolo dunha sexualidade satisfactoria e saudable.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A4	B4
	A5	B6
	A8	B7
	A9	B10
	A10	B11
	A14	B13
	A18	B18
	A20	
A21		
Poñer o estudante en contacto co rico pasado que fundamentou a construción do coñecemento científico en torno a sexualidade humana.	A1	B1
	A3	B2
	A4	B4
	A8	B6
	A10	B8
	A18	B10
		B11
		B13
	B18	
	B19	
Contribuir a que o alumno/a asuma que a sexualidade comeza ca vida e soamente cando esta remata finaliza	A3	B1
	A9	B2
	A10	B4
	A18	B6
	A20	B11
		B13
		B14
	B15	
	B18	
Promover a comprensión dos importantes vínculos que poden establecerse entre a sexualidade e o afecto, e as repercusións que elo ten na expresión da sexualidade	A1	B1
	A3	B2
	A9	B4
	A10	B6
	A18	B8
	A20	B10
		B11
	B13	
	B18	
Introducir os estudantes no estudo da sexualidade dende o marco da saúde e a satisfacción sexual	A1	B1
	A3	B4
	A10	B5
	A13	B6
	A14	B8
	A18	B10
	A20	B11
	B13	
	B18	

Adiestrar no manexo de técnicas para a implementación de programas de educación afectivo-sexual	A1	B1
	A3	B2
	A12	B4
	A13	B6
	A14	B8
	A15	B11
	A20	B13
	A21	B18

Contidos

Tema	
Bloque I. O ESTUDIO CIENTÍFICO DA SEXUALIDADE HUMANA	<ul style="list-style-type: none"> - O ESTUDIO DA SEXUALIDADE HUMANA: FUNDAMENTACION DO SEU ESTUDIO CIENTIFICO NO SECULO XIX. - HACIA A FORMALIZACIÓN DO ESTUDIO [CIENTÍFICO] DA SEXUALIDADE HUMANA: A ENTRADA NO SÉCULO XX. - O ESTUDIO CIENTIFICO DA SEXUALIDADE NA SEGUNDA MITADE DO SÉCULO XX: A CONSOLIDACIÓN
Bloque II. SEXUALIDADE E IDENTIDADES: ESPACIOS PARA A TRANSGRESIÓN	<ul style="list-style-type: none"> - APORTACIÓNS BIOLOXICISTAS - APORTACIÓNS CONSTRUCTIVISTAS - HACIA UNHA CONCEPTUALIZACIÓN DA SEXUALIDADE - DESENROLO DA IDENTIDADE SEXO/XÉNERO - OUTRAS IDENTIDADES LEXÍTIMAS: - INTERSEXUALIDADE: MÁIS ALÁ DA DICOTOMÍA PENE-VAXINA - TRANSEXUALIDADE E TRANSEXENERISMO - HOMOSEXUALIDADE E LESBIANISMO
Bloque III SEXUALIDAD: DA REPRODUCCIÓN A AFECTIVIDADE E OS PLACERES	<ul style="list-style-type: none"> - OS CRITERIOS DA SAUDE SEXUAL - O ESTUDIO DA CONDUCTA SEXUAL E DA AFECTIVIDADE - EMBARAZOS NON DESEXADOS - AS ITS E VIH/SIDA - VIOLENCIA DE XÉNERO - AGRESIÓN SEXUAL E ABUSOS SEXUAIS A MENORES.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	19	0	19
Traballos tutelados	5	45	50
Traballos de aula	15	20	35
Presentacións/exposicións	3	2	5
Probos de tipo test	1	36	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos tutelados	O/a estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio,...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Traballos tutelados A atención personalizada levarase a cabo de dúas formas: □ Dunha banda inclúense aquelas actividades encamiñadas a tomar contacto con e a reunir información sobre o alumnado □ Da outra, recóllense actividades que presentan a materia ao alumnado (programa da materia). Ademais, os e as estudantes podrán comunicarse coas docentes a través do correo electrónico o da plataforma fatic.

Avaliación

Descrición	Cualificación
Traballos tutelados Trabajo individual ou grupal diseño e a implementación dun programa de educación sexual dirixido a un determinado colectivo (obrigatorio). Trabajo individual (voluntario)	60
Traballos de aula Participación nas actividades levadas a cabo na aula.	10
Probas de tipo test examen de 30 preguntas de tres opcións de resposta	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para incorporarse a MODALIDADE DE ASISTENTES os/as alumnos/as deben ter un mínimo de **asistencia obligatoria do 80 %**, tanto nas sesións teóricas como nas sesións prácticas.

Bibliografía. Fontes de información

- Barberá, E. (2004). *Psicología y género*. Pearson Prentice Hall.
- S.A., Nevid, J. S. y Fichner-Rathus, L. (2005). *Sexualidad Humana*. Madrid: Pearson, Prentice Hall (6ª edición).
- Lameiras, M., Rodríguez, Y. Ojea, M. y Dopereiro, M. (2004). *Programa AGARIMOS: Programa coeducativo de desarrollo psicoafectivo y sexual*. Madrid: Pirámide Colección Ojos Solares Programas.
- Complementaria:
- Amezúa, E. (1999). Teoría de los sexos. La letra pequeña de la sexología. *Revista Española de Sexología*, 95-96 (monográfico). Madrid: INCISEX.
- Amezúa, E. (2001). La educación de los sexos. *Revista Española de Sexología*, 107-108 (monográfico). Madrid: INCISEX.
- Baldaro, J.; Goviligli, G. y Valgimigli, C. (2000). *La sexualidad del deficiente*. Barcelona; CEAC, D.L.
- la Mujer, Junta de Andalucía.
0 a 20 años. Madrid: Paidós.
- Cáceres, J. y Escudero, V. (1998). *Relación de pareja en jóvenes y embarazos no deseados*. Madrid: Pirámide Psicología.
- Carrera, M.V., Lameiras, M. y Rodríguez, Y. (2007). Obstáculos para la educación sexual en el siglo XXI. *Sexología Integral*, 4(3), 45-62.
- Carrobbles, J.A. (1991). *Biología y psicofisiología de la conducta sexual*. Madrid: Fundación Universidad Empresa.
- Centerwall, E. (2000). El amor en la adolescencia. Hablando de sexualidad y de relaciones personales en la escuela. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- Coll, C. y Martín, E. (1993). La evaluación del aprendizaje en el currículum escolar: Una perspectiva constructivista. En C. Coll, E. Martín, T. Mauri, M. Miras, J. Onorrubia, I. Solé y A. Zabala (Eds.), *El constructivismo en el aula* (pp. 163-183). Barcelona: Grao.
- Cueto, M.A. (2006). *La sexualidad en la pareja*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- la Cruz, C. (2003). Educación de las sexualidades. Los puntos de partida de De Marinis, D. y Coleman, O. (1995). *Educación sexual, Orientaciones didácticas para Dios, M. (2005). Educar nos afectos, frear a violencia. Unidade Didáctica. Santiago de Compostela: Seminario Galego de Educación para a Paz.*
- Equipo Harimaguada (1995). Materiales curriculares de educación afectivo-sexual: carpetas didácticas y guías de formación de padres y madres. *Escuela Andaluza de Salud Pública*, 4, 129-132.
- Fernández, J. (2000). *La ciencia de la genealogía y de la sexología*. Madrid: Pirámide.
- Fernández, J. (Coord.). (1996). *Varones y Mujeres. Desarrollo de la doble realidad del sexo y del género*. Madrid: Pirámide.

- Font, P. (1990). *Pedagogía de la sexualidad*. Barcelona: GRAO.
- Font, P. (2005). Educación afectiva y sexual en la adolescencia. En J. Alegret, M.J. Comellas, P. Font y J. Funes, *Adolescentes. Relaciones con los padres, drogas, sexualidad y culto y al cuerpo* (pp. 81-117). Barcelona: Grao.
- la Sexualidad. Vol.1. La voluntad de saber. Madrid: Siglo XXI. (Versión original, 1976).
- Goleman, E. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós.
- Goñi, A. (2000). *Adolescencia y discusiones familiares*. Madrid: EOS.
- Lameiras, M. Carrera, M.V. y Rodríguez, Y. (2008). Nuevos retos para la educación sexual: hacia un modelo integral. *Sexología Integral*, 5(1), 35-38.
- Lameiras, M. y Rodríguez, Y. (2002). Evaluación del sexismo moderno en adolescentes. *Revista de Psicología Social*, 17(2), 119-127.
- Lameiras, M., Carrera, M.V., Núñez, A.M. y Rodríguez, Y. (2006). Evaluación de un programa de educación sexual con adolescentes: Una perspectiva cualitativa. *Diversitas, Perspectivas en Psicología* 2(2), 193-204.
- López, F. y Olazábal, J. C. (1998). *Sexualidad en la vejez*. Madrid: Ediciones pirámide.
- López, F.; Carpintero, E.; Campo, A.; Lazaro, S. y Soriano, S. (2006). *Programa BIENESTAR*. Madrid: Pirámide, colección Programas.
- Nieto, J.A. (1995). *La sexualidad de las personas mayores en España*. Madrid: Inerser.
- Soriano, S. (1999). *Cómo se vive la homosexualidad y el lesbianismo*. Salamanca:
- Tiefer, L. (1996). *El sexo no es un acto natural y otros ensayos*. Madrid: Talasa (Original, 1995).
- la Diputación Foral de Gipuzkoa.
- Viñuales, O. (2000). *Identidades lésbicas*. Barcelona: BellaterraAran,
- La Caixa. Obra Social: Fundación Yela, C. (2000). *El amor desde la perspectiva de la psicología social*. Madrid: Pirámide

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Recursos tecnológicos en educación social/O05G130V01105

Mediación en conflictos e situaciones de violencia/O05G130V01502

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404
